

פתח דבר

מסע לארץ ישראל הישנה

אנשים מעטים זכו למה שזכה יהודה מור (מרקובסקי): לחיות בארץ כמעט כל שנות המאה העשרים. הוא חי, עבד, שמר והשתתף ללא מעת אירועים מרכזיים תחת שלושה שלטונות - העות'מאני, הבריטי וכמוון הישראלי.

יהודיה מור עלה ארצה כילד ב-1904, השנה בה החלה העלייה השנייה, ואין פלא שכאשר הילך לעולמו בגיל מופלג (תשעים ושמ) ב-1994, כתבו עליו שהיה "איש העלייה השנייה". אף שאין זה נכון, כיון שבשלבי התקופה היה רק בן 16, הוא נשא עימו את מורשתה של עלייה זו, מעשיה ואנשיה, וכל מעשיו מאז היוו נער במטולה עדמו בסימן החלוציות וההיחלצות שכח ציינו את אנשי העלייה השנייה.

ספרו של מור מחלק לשני חלקים עיקריים, לצד מספר פרקי-משנה. הראשון שבhem עוסק בחיי המחבר ומשפחתו במושבה הצפונית מטולה. תיאוריו מעלים בפני הקורא עולם מיוחד, לעיתים קסום ולא אחת אכזרי, של החיים תחת השלטון התורכי, לצד אויבים וידידים, כשייאם,ימי מלחמת העולם הראשונה והאירועים במטולה, כפר גלעדי ותל-חי בחורף 1920.

החלק השני מספר על הקמתו של מושב העובדים הראשון, נהלל, שבו יהודה מור היה בין מייסדיו הצעירים, לצד "זקנין" העלייה השנייה שהיו מבוגרים ממנו ב-10 עד 15 שנה. זהו אחד האפוסים הגדולים של ההתיישבות היהודית בארץ - ישראל ויהודיה מור מעמיד לרשותנו מידע רחוב-יריעה, ולא פחות חשוב מכך - מכלי ראשון. אף שהדברים נכתבו לאחר עשרות רבבות של שנים, הם מפתיעים ברענןם ובדיוקם.